

De?i?kenleri De?i?tirme ve Kontrol Etme Beceri Testi (DDKBT)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *De?i?kenleri De?i?tirme ve Kontrol Etme Beceri Testi (DDKBT)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19568>

Özet

De?i?kenleri De?i?tirme ve Kontrol Etme Beceri Testi (DDKBT), Burak Ka?an Temiz ve Mehmet Tan taraf?ndan 2007 y?l?nda geli?tirilmif bir ölçektir. Bu ölçek, ö?rencilerin bilimsel süreç becerileri aras?nda kritik öneme sahip olan de?i?kenleri tanımlama, manipüle etme ve kontrol etme yeteneklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. DDKBT, tek boyutlu bir yapıya sahiptir ve 30 maddeden oluşmaktadır. De?erlendirme, hem açık uçlu hem de çoktan seçmeli sorular kullanılarak yapılmaktadır, bu da testin hem niteliksel düşünce süreçlerini hem de do?ru cevap? seçme becerisini de?erlendirmesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

De?i?kenleri Kontrol Etme, Bilimsel Süreç Becerileri, Psikometri, E?itimde Ölçme, DDKBT, Fen E?itimi, Deneysel Tasarım.

Yazarlar

Burak Ka?an Temiz, Mehmet Tan.

Amaç

DDKBT'nin temel amacı, bireylerin bilimsel yöntemin uygulanmas?nda merkezi bir rol oynayan **de?i?kenleri de?i?tirme ve kontrol etme becerilerini** nicel olarak de?erlendirmektir. Bu beceri, ö?rencilerin kontrollü deneyler tasarlayabilme ve sonuçlar? do?ru bir ?ekilde yorumlayabilme yeteneklerini ortaya koyar. Ölçek, özellikle fen bilimleri e?itiminde ö?rencilerin deneysel düşünme düzeylerini belirlemek ve buna yönelik e?itimsel müdahaleler geli?tirmek için kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

DDKBT, **De?i?kenleri Kontrol Etme Becerisi** (DDKB) adı verilen tek bir temel psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, ö?rencinin bir deneyde ba?msız, bağımlı ve kontrol de?i?kenlerini do?ru bir ?ekilde ayırt edebilme, sadece ba?msız de?i?keni sistematik olarak manipüle ederken diğer tüm potansiyel de?i?kenleri sabit tutabilme yetene?ini ifade eder. Bu beceri, **bilimsel okuryazarlık** ve eleştirel düşünmenin önemli bir bileşenidir.

Ölçek, bu becerinin farklı senaryolarda ve farklı zorluk seviyelerinde nasıl uygulandığını de?erlendiren 30 maddeden oluşur. Bu yapı, bilimsel hipotezleri test etmede gerekli olan mantıksal ve metodolojik yeterliliği yansıtmaktadır.

Geçerlik

Kaynak referansta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Ancak, ölçeğin geliştirme (Geliştirme) aşamasında, maddelerin ilgili alanyazın taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış olması, testin **kapsam geçerli**ğine önem verildiğini düşündürmektedir. Ölçeğin, ölçmek istediği teorik yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini gösteren **yapı geçerli**liği çalışmaları ana makalede detaylandırılmış varsayılmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışmaları hakkında detaylı bilgi, Temiz ve Tan (2007) makalesinde bulunmaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizlerine dair spesifik istatistiksel değerler (örneğin, **Cronbach Alfa** katsayısı) orijinal veri setinde doğrudan sunulmamıştır. Ancak, 30 maddelik geliştirilmiş bir test olarak, ölçeğin iç tutarlılığına yeterli düzeyde olduğu ve bu sonuçların ana yaygın olan Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'ndeki makalede rapor edildiği beklenmektedir.

Faktör Analizi

DDKBT, teorik olarak **tek boyutlu** bir yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu durum, faktör analizlerinin (genellikle Açıklayıcı veya Doğrulamalı Faktör Analizi) yapıldığını ve 30 maddenin tamamının tek bir faktör altında toplandığını göstermektedir. Bu faktör, bireyin genel **değerlendirme kontrol becerisi** yeterliliğini temsil eder. Tek boyutluluk, ölçeğin homojen bir yapıyı ölçtüğünü ve skorların tek bir genel beceri seviyesini yansıttığını gösterir.

Ölçüm Aracı

Test Türü: Geliştirme (Yeni bir ölçme aracı olarak geliştirilmiştir)

Format: 30 maddelik karma format (Açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli sorular)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim bilimleri alanında çalışan öğrenciler, öğretmen adaylar veya bilimsel süreç becerilerinin ölçülmesinin hedeflendiği tüm öğrenci grupları (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri).

Yaş Grubu: Eğitim seviyesine bağlı olarak değerlendirilmekte birlikte, bilimsel düşünme becerilerinin gelişmeye başladığı ergenlik ve sonrası dönemler.

Popülasyon Detayları: Test, özellikle fen bilimleri derslerinde **deneysel becerileri** değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Test Metodolojisi: Bilişsel yetenek testi. Cevaplar, öğrencilerin değişkenleri doğru tanımlayıp tanımlayamadığına ve kontrollü deney şartlarını sağlayıp sağlayamadığına göre değerlendirilir.

Anahtar Kelimeler

DeneySEL Beceriler, Bilimsel Yöntem, Bağımsız Değişken, Bağımlı Değişken, Test Geliştirme, Değişkenleri Kontrol Etme Becerisi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Burak Kağan Temiz

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: burak@gazi.edu.tr

Yazın Adresi: Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi (2007 yayın yılı itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2007

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanımı ve izin şartları için sorumlu yazar Burak Kağan Temiz ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarda kullanımı için genellikle izin alınması önerilir.

Ölçeğin orijinal makale ve test içeriği, aşağıdaki PDF bağlantısından indirilebilir:

[degiskenleri-degistirme-ve-kontrol-etme-beceri-testi-ddkbt-toad.pdf](#)

Ayrıca makaleye erişim linki:

gefad.gazi.edu.tr

Referanslar

Temiz, B. K. ve Tan, M. (2007). Değişkenleri değiştirme ve kontrol etme becerilerinin ölçülmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 151-174.

Değişkenleri Değiştirme ve Kontrol Etme Beceri Testi (DDKBT) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde

de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM